

**«АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ»
КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЕМЕС
АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ**

**ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ЖӘНЕ ГЕОГРАФИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ**

**«БЕКІТЕМІН»
«Абай атындағы ҚазҰПУ» КеАҚ
Академиялық комитет төрайымы
Б.М. Нарбекова**

**«БВ05203 – География» мамандығы бойынша,
Географиядан I және II кешенді емтихандардың
БАҒДАРЛАМАЛАРЫ**

ГЕОГРАФИЯ ҒЫЛЫМЫНЫҢ БАҒЫТТАРЫ:

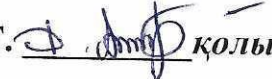
I бөлім. Физикалық география бағытының пәндері бойынша
II бөлім. Экономикалық-әлеуметтік және саяси география пәндері

Алматы, 2025

Кешенді емтихан бағдарламаларының құрылымы

Бакалавриаттың «6B05203 – География» (жаратылыстану-ғылыми бағыт) білім беру бағдарламасы бойынша кешенді емтихан бағдарламасы 2022 жылғы 20 шілдедегі №2 «Жоғары білімнің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты туралы» бұйрығына сәйкес әзірленді.

Бағдарлама «География және экология» кафедрасының отырысында талқыланды, « 18 » 04 2025 ж., хаттама № 4.

Кафедра меңгерушісі: Алиасқаров Д.Т. қолы

«6B05203 – География» білім беру бағдарламасы бойынша аталмыш бағдарламаларды факультетте (институтта) сапаны қамтамасыз ету жөніндегі комиссия талқылап, ұсынды, « ____ » ____ 20 ____ ж., хаттама № ____.

Төраға (төрайым): Избасарова Р.Ш. қолы

Келісілді:

Факультет деканы: Каймулдинова К.Д. қолы

Кешенді емтиханның мақсаттары мен міндеттері

Кешенді емтихан бағдарламасы білім беру бағдарламасына сәйкес еңбек нарығында тұжырымдалған, интеграцияланған білімді, негізгі және кәсіби құзыреттерді көрсетеді.

Кешенді емтиханның мақсаты:

- кәсіптік қызметке мотивациялық дайындық деңгейінің Жоғары білімнің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарына және жұмыс берушілерге сәйкестігін анықтау;

- түлектердің кәсіби қабілеттерін анықтайтын білім беру нәтижелерінің даму деңгейін бағалау;

- болашақ кәсіби қызмет пәні бойынша білім беру нәтижелерінің даму деңгейін бағалау;

- әр түрлі іс-әрекеттердегі жеке жетістіктерді бағалау.

Бағдарлама студенттерді қорытынды аттестацияға дайындауға арналған.

Кешенді емтихан бағдарламасының мазмұны

Кешенді емтиханның мазмұны қолданыстағы оқу бағдарламаларына, бакалавриаттың оқу жоспарларындағы пәндеріне, бакалаврларды даярлау деңгейіне қойылатын талаптарға сәйкес ББ бойынша бітіруші кафедра әзірлейтін бағдарламамен анықталады.

I бөлім. Кешенді Мемлекеттік емтиханға арналған бағдарлама:

ФИЗИКАЛЫҚ ГЕОГРАФИЯ БАҒЫТЫ БОЙЫНША

Тақырып 1. Ғарыш әлемі. Күн жүйесі, оның құрамы мен құрылымы.

Ғарыш әлемінің құрамы мен құрылымы. Ғарыштық денелер және олардың бір-бірімен қарым-қатынасы. Галактика әлемі. Галактикалық және жұлдыздық жүйелер. Олардың негізгі түрлері. Біздің галактика – Құс жолы. Күн жүйесі туралы жалпы мәліметтер. Күннің белсенділігі және оның аспан әлеміндегі денелерге тигізетін әсері. Жер тобын құрайтын ғаламшарларға сипаттама. Күн жүйесіндегі алып ғаламшарларға сипаттама. Алып ғаламшарларға тән ортақ белгілер мен жеке ерекшеліктер. Олардың Күнді айнала қозғалуы және ғаламшарлардың бір-біріне тигізетін әсері. Ғарыш кеңістігін зерттеудің дәстүрлі және заманауи әдістері. Ғарыш кеңістігін зерттеудің маңызы. Зерттеудің дәстүрлі және заманауи әдістері. Ірі ғарыштық зерттеу орталықтары.

Тақырып 2. Жер – Күн жүйесіндегі планета және оның құрылысы.

Жердің айналуы мен оның салдарлары. Күннің белсенділігі және оның географиялық қабыққа тигізетін әсері. Жер тобын құрайтын ғаламшарларға жалпы сипаттама. Жер планетасы. Пішіні және өлшемі. Жердің ішкі құрылысы. Жердің құрылымы мен құрамы, геологиялық дамуы жайында қазіргі көзқарастар. Литосфералық плиталардың тектоникасы жайындағы концепцияның негізгі жағдайлары. А.Вегенердің тұжырымдамасы. Жер бедерінің қалыптасуындағы тектоникалық процестердің рөлі. Неотектоника туралы түсінік. Жер бедерін қалыптастырушы эндогенді және экзогендік факторлар. Жер қыртысының даму кезеңдері. Геохронологиялық кесте. Жер қыртысы мен оны құрайтын минералдар және тау жыныстары, олардың жіктелуі.

Тақырып 3. Географиялық қабық және оның құрамдас бөліктері.

Атмосфера. Құрамы және құрылысы. Атмосфераны қорғау проблемалары. Жер бетінде атмосфералық қысымның таралуы және желдердің басым бағыттары. Гидросфера және оның негізгі бөліктері. Гидросфераны қорғау проблемалары. Жер шарындағы су айналымы, оның негізгі бөліктері мен маңызы. Су ресурстары. Жер бетіндегі тұщы су проблемасы. Құрлық суы. Жер шарындағы тұщы су проблемасы. Биосфера, оның Жер дамуындағы маңызы. Топырақ жамылғысы. В.В. Докучаевтың топырақ жайындағы ілімі. Топырақ түзуші факторлар. Дүние жүзінің географиялық белдеулері мен табиғат

зоналары. Зоналылықты анықтаушы факторлар. Зоналар арасындағы негізгі ландшафттық айырмашылықтар. Географиялық қабық. Құрамы мен құрылымы. Географиялық қабықтың жалпы даму заңдылықтары. Физикалық географияның табиғи аймақтық жүйесі.

Тақырып 4. Климат және оны қалыптастырушы факторлар

Климат және оны қалыптастырушы факторлар (күн радиациясы, атмосфера циркуляциясы, жер бедері, мұхиттардың алыс және қашықтығы, төсеніш беттің сипаты). Күн радиациясы: тура, шашыранды және жиынтық радиация; Оның Күн сәулесінің түсу бұрышына тәуелділігі. Ауа райы. Ауа райының басты элементтері. Ауа райын болжау қызметі. Метеорологиялық станциялар. Синоптикалық карталар. Қазақтардың ауа райын болжау әдістері. Циклон, антициклон. Қысым белдеулері. Жер бедерінің климатқа әсері, климаттық «барьерлер». Мұхит ағыстарының климатқа әсері. Климаттың географиялық қабықтағы маңызы. Жер климаты. Б.П. Алисов бойынша климаттық белдеулер. Негізгі сипаттамалары. Жер шарындағы кең таралған климат типтері. Климаттың қазіргі ғаламдық мәселелері.

Тақырып 5. Ландшафт ілімі және ландшафт құрылымы

Ландшафттану және ландшафттар ілімі туралы түсінік. Ландшафт қасиеті, оның құрылымы мен морфологиялық құрылысы. Ландшафттардың дамуы мен қызмет етуінің табиғи және антропогендік факторлары. Ландшафттар және олардың морфологиялық жіктелуі. Ландшафт түрлері оның жаратылысы, геожүйелер, фация, аймақтық белдеудің жалпы заңдылықтары, т.б. Геожүйелер және жоғары сатылық жүйелер. Территориялық және су геожүйелерінің құрамы, құрылымы, динамикасы. Құрылықтағы ландшафттар саласын түсіну мен территорияны экономикалық ұйымдастыруда - ландшафттық тәсілді қолдану ережелері мен принциптері. Ландшафттық жіктеудің деңгейлері. Ландшафттық кластер, типтер және одан төменгі бірліктер. Қоныс және фация туралы түсінік. Биіктік белдеулер және ендік зоналылық. Қазақстан ландшафтары және оларды қорғау. Табиғи-аумақтық кешен. Физикалық-географиялық аудандастыру.

Тақырып 6. Дүниежүзілік мұхит сулары, басты ерекшеліктері

Дүниежүзілік мұхит – біртұтас табиғат құрылымы. Дүниежүзілік мұхит суларының физикалық-химиялық қасиеттері. Дүниежүзілік мұхит беткі суының температурасы мен тұздылығы. Дүниежүзілік мұхит суларының қозғалысы, оның беткі ағыстары. Дүниежүзілік мұхиттағы тіршілік. Дүниежүзілік мұхит суының табиғат ресурстары және оны тиімді пайдалану. Дүниежүзілік мұхит және оның бөліктері: теңіздер, шығанақтар мен бұғаздар. Дүниежүзілік мұхит бөліктері. Дүниежүзіндегі ірі теңіздер, шығанақтар мен бұғаздар және олардың жіктелуі.

Тақырып 7. Мұхиттардың біріне физикалық географиялық сипаттама

Аталмыш мұхиттың сулары мен оның қасиеттері. Түпкі жер бедері, беткі суының температурасы мен тұздылығы. Негізгі ағыстары мен олардың маңызы. Осы мұхиттағы тіршілік және ондағы тіршілік топтары мен олардың таралуы. Аталмыш мұхит айдыны шегіндегі жүргізіліп жатқан қазіргі заманғы зерттеулер, оны қорғау мәселелері және оның экологиялық жағдайы. Аталмыш мұхиттың физикалық-географиялық орны және оның бөліктері, табиғатының басты ерекшелігі, мұхит түбінің рельефі, климаты, ағыстары, органикалық (өсімдік және жануарлар) дүниесі және табиғат ресурстары.

Тақырып 8. Дүниежүзінің табиғат ресурстары және оларды қорғау

Табиғат ресурстары және олардың түрлері. Географиялық орта - ресурстардың маңызды көзі. Жаңартылатын табиғи ресурстар. Жаңартылмайтын немесе қордағы табиғи ресурстар (сарқылатын ресурстар). Ресурстарға шаруашылық баға беру. Әлеуетті ресурстар. Жер және отын-минералдық ресурстар. Биологиялық (орман) және су ресурстары. Дүниежүзілік мұхит суының табиғат ресурстары және оны тиімді пайдалану. Баламалы (альтернативті) және рекреациялық ресурстар. Табиғи ресурстардың жекелеген түрлерінің орналасуы мен құрылымы және территориялық үйлесімі, оларды экономикалық бағалау және ұтымды экономикалық пайдалану мәселелері. Табиғи ресурстарды қорғау және сақтау. Жер шарындағы қорғауға арналған аумақтар, олардың жіктелуі. Қорықтар, қорықшалар, табиғат ескерткіштері, резерваттар, ұлттық табиғи саябақтар.

Тақырып 9. Қазақстанның геологиялық-тектоникалық құрылымы.

Қазақстан аумағының палеогеографиясы (әрбір геологиялық дәуірлердегі қазақстанның табиғат жағдайы). «Қазахстания» материгі. Каледон және герцин қатпарлығы. Альпі қатпарлығы. Платформа және тақталардың пайда болуы. Неотектоникалық ойыстар. Геотектоникалық аудандары. Пайдалы қазбалары, рельефті қалыптастырудағы рөлі және т.б. Магмалық, метаморфты және шөгінді жыныстар. Интрузия және эффузия. Рельефінің негізгі ерекшеліктері. Генетикалық типтері. Рельефтің тектоникалық геологиялық құрылымына байланысты қалыптасуы. Қазіргі кездегі рельефті қалыптастырушы процесстер. Таулары мен жазықтары. Морфокұрылым және морфомүсін. Геоморфологиялық аудандары.

Тақырып 10. Қазақстанның климаты және ішкі сулары

Климатқа жалпы шолу, климат құраушы факторлар. Климаттың шаруашылыққа әсері. Қазақстан климатының аудандастырылуы (Б.П.

Алисов, М.М. Өтемағамбетов, А.Г. Кузнецов және т.б.) Қазіргі кездегі климаттың өзгеру себептері және проблемалары, климаттық катоклизмдер. Климаттың негізгі элементтері (қысым, жел, температура, жауын-шашын). Метеорологиялық құбылыстар. Қазақстанның гидрографиялық торына шолу. Өзендері. Қоректену типтері. Көлдері, олардың қазаншұңқырының шығу тегі. Суқоймалары және олардың шаруашылық маңызы. Жер асты сулары олардың түрлері. Қазіргі кездегі таулы мұздықтар. Сулардың таралу заңдылығы. Ерекшеліктері. Өзендердің бассейнге (алаптарға) бөлінуі мен жіктелуі. Көлдердің таралу ерекшелігімен генетикалық типтері. Жалпы ішкі сулардың экологиялық проблемалары оны шешу жолдары. Шаруашылықтағы маңызы.

Тақырып 11. Қазақстанның топырақ-өсімдік жамылғысы.

Топырақ ғылымы және топырақ туралы жалпы түсінік. Топырақтың таралу заңдылығы. Негізгі генетикалық типтері. Топырақ эрозиясы. Топырақты ластаушы көздер. Жарамсыз жерлердің пайда болуы. Жазықтың топырақ жамылғысы. Таулы аймақтың топырақ жамылғысы. Топырақ эрозиясы және топырақ жамылғысын қорғау. Зоналық, азоналық және интрозоналық топырақтар. Қазақстан өсімдік жамылғысының палеоботаникалық тарихы. Өсімдіктердің таралу заңдылығы. Геоботаникалық аудандастырылуы. Зоналық және азоналды таралу ерекшелігі. Шаруашылықтағы маңызы. Қызыл кітапқа енгізілген өсімдіктер. Дәрілік өсімдіктер. Өсімдіктердің негізгі типтері және олардың кездесетін аймақтары. Өсімдіктерді қорғау жолдары. Мәдени өсімдіктер.

Тақырып 12. ТМД аумағына физикалық-географиялық сипаттама

Географиялық орны. Табиғатының басты белгілері. *ТМД-ның жер аумағының* негізін құрайтын ежелгі платформалар. Қатпарлы құрылымдар; Гипсометриялық және орографиялық басты белгілері мен көрсеткіштері. Сыртқы күш әсерінен қалыптасқан жер бедері пішіндері. Климаттық жағдайы. Тынық және Атлант мұхиттарының жағалаулары, арктикалық, субарктикалық, қоңыржай және субтропиктік белдеулердегі климаттық ерекшеліктері. Белдеулер бойынша климаттың ішкі айырмашылықтары. Тондану. Ішкі сулары. Өзен торларының орналасуы. Тынық мұхиты мен Атлант мұхиты алаптарының өзен жүйелері, басты су айрықтары. Топырақ-өсімдік жамылғысы мен жануарлар дүниесінің қалыптасуы мен таралу ерекшелігі. Физикалық-географиялық аудандастырылуы. Ішкі табиғат айырмашылығы.

Тақырып 13. Шетелдік Азияға физикалық географиялық сипаттама

Шетелдік Азияның геологиялық және тектоникалық құрылымы. Кембрийге дейінгі қалыптасқан ежелгі платформалары. Палеозой қатпарлықтары. Эпигерциндік платформалар. Мезозой қатпарлығы. Кайнозой

қатпарлықтары. Оның жер аумағындағы антропоген дәуірінде болған негізгі оқиғалар, географиялық орны және географиялық құрылысы. Сібір платформасы. Жер бедері. Климаты. Ішкі сулары. Тондану. Топырақ-өсімдік жамылғысы. Табиғат зоналары. Табиғат ресурстары. Тынық, Үнді және Атлант мұхиттары алаптарының өзен жүйелері, басты су айрықтары. Топырақ-өсімдік жамылғысы мен жануарлар дүниесінің қалыптасуы мен таралу ерекшелігі. Субтропиктер, тропиктік-экваторлық белдеулер деңгейіндегі зоналар жиынтығы. Физикалық-географиялық аудандастырылуы. Ішкі табиғат айырмашылығы.

Тақырып 14. Шетелдік Еуропаға физикалық географиялық сипаттама

Географиялық орны. Табиғатының басты белгілері. Шетелдік Еуропаның негізін құрайтын ежелгі платформалар. Қатпарлы құрылымдар; Гипсометриялық және орографиялық басты белгілері мен көрсеткіштері. Сыртқы күш әсерінен қалыптасқан жер бедері пішіндер. Климаттық жағдайы. Атлант мұхиты жағалауы, қоңыржай және субтропиктік белдеулердегі климаттық ерекшеліктері. Белдеулер бойынша климаттың ішкі айырмашылықтары. Ішкі сулары. Гидрографиялық тордың таралу ерекшелігі. Атлант мұхиты алаптарының өзен жүйелері. Басты айрықтар. Топырақ-өсімдік жамылғысы мен жануарлар дүниесінің қалыптасуы мен таралу ерекшелігі. Физикалық-географиялық аудандастырылуы. Ішкі табиғат айырмашылығы.

Тақырып 15 Солтүстік Америкаға физикалық географиялық сипаттама

Табиғатының басты белгілері. Материктің қалыптасуы мен табиғатының даму кезеңдері. Солтүстік Америка платформасы мен геосинклиналдық белдеулердің пайда болуы. Кордильердегі оротектоникалық белдеулер. Жамылғы және таулық мұз басу кезеңдері. Гипсометриялық және орографиялық көрсеткіштері. Солтүстік Американың климаттық жағдайы (Еуразиядан басты айырмашылығы). Ауа алмасуының меридиандық бағыты. Ауа температурасы, қысым мен басым желдер, жауын-шашынның жыл мезгілдеріне сәйкес таралу заңдылығы. Дауыл (ураган), торнадо құбылыстары. Климаттық белдеулер. Солтүстік Американың ішкі сулары. Алаптар. Солтүстік Американың Еуразиямен және Оңтүстік Америкамен құрлықтық байланысы, ол байланыстардың тіршілік дүниесі құрамына әсер. Материк ішіндегі зоналар жиынтығы. Реликт және эндемик өсімдіктер мен жануарлар. Физикалық-географиялық аудандастырылуы, ішкі табиғат айырмашылықтары.

Тақырып 16. Оңтүстік Америкаға физикалық географиялық сипаттама

Табиғатының жалпы ерекшеліктері. Гондваналық Оңтүстік америка ежелгі платформасының дамуы. Анд қатпарлы белдеуінің дамуы. Материк жер

бедерінің айқын екі бөлікке жазық-платформалық және батыстағы Анд қатпарлы белдеуіне бөлінуі, оларға сәйкес келетін жер бедері пішіндері. Климаттық аудандастыру. Биік таулық және Атлант мұхит жағалауындағы жазық жер климаты. Белдеулер ішіндегі климаттық айырмашылықтар. Амазонка өзен жүйесіне сипаттама. Қазіргі мұз басу аудандары. Топырақ-өсімдік жамылғысы мен жануарлар дүниесінің белдеулер бойынша таралуы. Экваторлық және тропиктік белдеулердегі мәңгі жасыл ылғалды ормандар (гилея). Саванналар мен тропиктік сирек ормандар. Солтүстік (льянос) және оңтүстік жарты шар (кампос) саванналары арасындағы айырмашылықтар. Тропиктік және субтропиктік белдеулердегі шөлдер мен шөлейттер, жағалық шөлдер, пампа. Анд тауындағы биіктік белдеулік.

Тақырып 17. Африканың физикалық географиялық сипаттамасы

Материк табиғатының жалпы ерекшеліктері. Гондваналық, Африка-Арабия ежелгі платформасының дамуы. Африка шегіндегі альпілік қатпарлы аймақ. Шығыс Африка грабендер жүйесінің түзілуі. Материктің жағалық пішіндегі өзгерістер. Жер бедерінің негізгі ерекшеліктері. Африка климатының өзіне тән ерекшеліктері. Экватордың екі жағындағы орны мен Еуразия материгімен көршілес орналасуының климаттық жағдайға тигізетін әсері. Африканың климаттық белдеулері. Экваторлық субэкваторлық, тропиктік және субтропиктік климаттық белдеулер. Агроклиматтық ресурстар. Ішкі сулардың материк бойынша таралуының әркелкілігі. Ағынның жауын-шашын мөлшері мен бедеріне тәуелділігі. Беткі ағын болмайтын аудандар, оның себебі. Уәдилер. Ніл өзені. Шығыс Африка көлдері. Африкадағы тіршілік дүниесінің өзіне тән басты белгілері. Голарктикалық, Палеотропиктік өсімдіктер дүниесі. Мадагаскар аралы мен Кап флорасының ерекшеліктері.

Тақырып 18. Аустралия мен Мұхиттық Аралдарға физ.географиялық сипаттама

Аустралия – Жер шарындағы ең кіші материк. Табиғатының басты белгілері. Матриктің қалыптасуы мен табиғатының даму кезеңдері. Табиғат ресурстары. Климаттық жағдайы мен ішкі климаттық айырмашылықтары. Климаттық белдеулері мен климат типтері. Органикалық дүниесінің құрамы. Эндемик жануарлар. «Мұхиттық аралдар (Океания)» ұғымы. Тынық мұхитының орталық және батыс бөлігіндегі географиялық орны. Тынық мұхит табаны құрылымы мен байланысы. Аралдардың генетикалық типтері. Климаттық және табиғат жағдайларындағы орталық пен ерекшеліктері. Аралдардың пайдалы және мәдени өсімдіктері. Мұхит аралдарының физикалық-географиялық аудандастырылуы. Полинезия, Микронезия, Меланезия және Жаңа Зеландия.

Тақырып 19. Антарктида материгінің физ.географиялық сипаттамасы

Антарктика және Антарктида ұғымдары. Аталмыш материктің географиялық орны және табиғат жағдайының өзіндік ерекшелігі. Оның жер аумағының геологиялық және тектоникалық құрылымы. Антарктида материгіне физикалық географиялық жалпы сипаттама. Оның табиғатының басты ерекшеліктері. Тасты және Мұзды Антарктида. Антарктиданың қазіргі зерттелуі. Халықаралық геофизикалық жыл деңгейіндегі зерттеулер. Климаттық жағдайы, табиғат ресурстары және органикалық дүниесі.

Тақырып 20. Географиялық карталар, мазмұны мен түрлері

Карталардың жіктелуі, олардың ғылыми және қолданбалық мәні. Географиялық атластар. Картографиялық проекциялар және олардың ерекшеліктері. Картографиялық проекция жасау жолдары. Азимуттық проекция және олардың түрлері. Конустық проекция және оның түрлері. Цилиндрлік проекция және оның жасалу жолдары. Поликонустық, псевдоазимуттық, псевдоконустық, псевдоцилиндрлік проекция түрлері. Картаның математикалық негіздері, географиялық ендік және бойлық. Масштаб және оның түрлері. Сандық масштаб, атаулы масштаб, сызықтық масштаб, көлденең масштаб, ірі, орта, ұсақ масштаб түрлері. Географиялық координаталар туралы түсінік. Географиялық ендік және географиялық бойлық ұғымдары.

II бөлім. Кешенді Мемлекеттік емтиханға арналған бағдарлама:

ӘЛЕУМЕТТІК, ЭКОНОМИКАЛЫҚ, САЯСИ ГЕОГРАФИЯ БАҒЫТЫ

Тақырып 1. Дүние жүзінің қазіргі саяси картасы

Саяси картаның мазмұны. Дүниежүзінің саяси картасының объектілері. Әлемнің саяси картасының қалыптасуы және мемлекеттердің қазіргі типологиясы. Дүние жүзінің қазіргі саяси картасына қысқаша тарихи-географиялық шолу. Мемлекеттік құрылыстың түрлері мен елді басқарудың формалары. Монархиялар, парламенттік және президенттік республикалар. Елдің саяси-әкімшілік бөлінісі және оның негізгі түрлері, федеративтік және унитарлы мемлекеттер. Дүние жүзі елдерін типке бөлу: дамыған, өтпелі экономикалы және дамушы елдер. Тәуелсіз егеменді мемлекеттер. Қазіргі саяси картадағы тәуелсіздігі танылмаған елдер мен тәуелді аумақтардың түрлері. Протекторат пен мандатты жер аумақтары. Шалғайдағы департаменттер мен ерікті қауымдастырылған аймақтар. Дүние жүзі елдерінің жіктеліп топтастырылуы.

Тақырып 2. Дүние жүзінің саяси картасы және оның қалыптасуы

Саяси картаның қалыптасу кезеңдері: ежелгі, орта ғасырлық, жаңа жеке қазіргі заманғы. Еуропадағы жетекші мемлекеттердің жаңа жерлерді бөлісуі және ықпал ету аумақтарын экономикалық, саяси жағынан басқару сипаты. Отар иеленуші мемлекеттер – Испания, Португалия, Ұлыбритания, Франция, Нидерланд, Германияның отарлары. XIX ғасырдың басында Латын Америкасында басталған ұлт-азаттық қозғалыс нәтижесінде – Эквадор, Колумбия, Венесуэла, Парагвай, Аргентина және т.б. жаңа тәуелсіз мемлекеттердің пайда болуы. Дүниежүзінің қазіргі заманғы саяси картасының қалыптасуында Екінші дүниежүзілік соғыстың әсері. XX ғасырдың 50–60-жылдары Азия мен Африкадағы отарлық иеліктердің тәуелсіздік алуымен байланысты саяси картадағы өзгерістер. Социалистік жүйе мен КСРО мемлекетінің ыдырауы. Қазақстанның тәуелсіздік алуы.

Тақырып 3. Саяси география және геосаясат. Геосаяси аймақтар

Қазіргі саяси картадағы түйінді мәселелер. Геосаясаттың мақсаты мен міндеттері. С.Козннің дүниежүзілік геосаяси моделі. Геосаяси ықпалдың негізгі құралдары. Геосаясатта «жұмсақ күш». Қазақстанның геосаяси ұстанымы. Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі. Әлемнің геосаяси және тарихи-географиялық аймақтары. Елдің қауіпсіздігіне әсер ететін сыртқы факторлар. Үшінші дүниежүзілік соғыс қаупі. Ядролық державалармен қақтығыстар (Ресей мен Қытай). Көрші елдердегі сепаратистік (жікшілдік)

қозғалыстар. Басқа елдердің экономикалық қысымы, санкциялар. Лаңкестік әрекеттер, діни фундаментализм және т.б. Қазіргі уақыттағы кикілжіңді қақтығысты аймақтар, соғыс өртінің саяси картаға өзгеріс әкелу мүмкіндігі.

Тақырып 4. Халықаралық және аймақтық ұйымдар

Үкіметаралық және үкіметтік емес ұйымдар. Бүкіләлемдік және аймақтық ұйымдар. Біріккен Ұлттар Ұйымы: құрылымы мен басты органдары және халықаралық мекемелері. Еуроодақ және оның маманданған ұйымдары. АСЕАН және НАФТА – экономикалық интеграцияның аймақтық формасы. ЕурАзЭС – Кеңестік кеңістіктегі аймақтық экономиканың шешуші жаңа жолы. Саяси-әскери ұйым (НАТО) мен экономикалық-салалық ұйым (ОПЕК) және аймақтық ұйымдарға (Араб лигасы, т.б.) сипаттама. Сол сияқты ТМД, ТҮРКСОЙ және Шанхай бірлестігі ұйымдары, Еуразиядағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы (ОБСЕ), Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесі (СВМДА) ұйымдары.

Тақырып 5. Тұрғындар географиясы, әлем халқының құрылымы

Дүние жүзінің тұрғындар саны және олардың өсу/кему ырғағы. Халықтың ұдайы өсуі және типтері. Халықтарды санау әдістері мен халық санағы. Демографиялық саясат: ұғымдары, көрсеткіштері, әлеуметтік-экономикалық дамуға ықпалы. Халықтың жастық-жыныстық құрылымы. Экономикалық белсенді халық, әлемдік еңбек ресурстары және халықтың шұғылдануы. Дүние жүзі халқының ұлттық құрамы және оның жіктелуі, нәсілдік және діни құрамы, өркениеттер географиясы. Жер шары тұрғындарының орналасуы және көші-қоны. Әлемдік урбандалу географиясы және қазіргі заманғы қалалық кеңістік. Қала және ауыл халқы. Халықтың өмір сүру салтының және олардың т.б. аймақтық ерекшеліктері.

Тақырып 6. Қазақстанның халқы және еңбек ресурсы

Қазақ ұлтының қалыптасу тарихы, халық санының өсу қарқыны, халықтың табиғи өсімі, сыртқы және ішкі миграция. Ұлттық халық санағы, табиғи өсімнің аймақтарға байланысты айырмашылығы, қандастар (оралмандар) мәселесі, халықтың еңбек нарығындағы жұмыспен қамтамасыз етілуі, еңбек ресурсының шаруашылық түрлеріне байланысты жұмыспен қамтылуы, экономикалық белсенді халық, жұмыссыздар, шаруашылық түрлеріне қарай сұраныстың біркелкі болмауы және т.б. Еліміз халқының жастық-жыныстық, тілдік, ұлттық және діни құрамы. Дүние жүзінің діни көшбасшыларының елордамыздағы съездері және Қазақстан халқы Ассамблеясы. Қазақстан халқының таралып орналасуы. Қазақстанның қала және ауыл халқы. Кенттену (урбандалу) үрдісі және оның деңгейі.

Тақырып 7. Географиялық еңбек бөлінісі және оған ҒТР-дың ықпалы

Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Ғылыми-техникалық революция (ҒТР) ұғымы, оның айқындаушы белгілері. Техника мен технология дамуының жолдары. Өндіргіш күштерді орналастыру факторлары. Қоғамдық өндіріс жүйесіндегі адамның рөлі. Халықаралық мамандану және оның өндірістерді орналастырудағы маңызы. Қазіргі ҒТР-дің халықаралық мамандануға және жұмыс күшіне әсерлері. Ақпараттық мәдениет және ғылыми техникалық байланыстар. ҒТР-дың шаруашылықтың салалық құрылымның өзгерісіне және өндірісті орналастырудағы аумақтық құрылым өзгерістеріне ықпалы. Қазақстанның халықаралық географиялық еңбек бөлінісі жүйесіндегі орны.

Тақырып 8. Жаһандану және аймақтану мәселелері

Қазіргі кездегі ғаламдану мен өңірлену үрдістері. Жаһандану және аймақтану мәселелері. Жаһандану түрлері және оның құрамдас бөліктері: мәдени жаһандану, ақпараттық-коммуникациялық жаһандану, экономикалық жаһандану және т.б. Жаһандану үдерістерінің жағымды және жағымсыз тұстары. «Жаһандану» ұғымы және әлемдік нарықтардағы интеграциялық үдерістер. Жаһандық және аймақтық интеграция. Оның негізгі басымдықтары: көлік-коммуникациялық және технологиялық инновациялар, еркін сауда мен инвестициялық климатты және миграциялық үдерістерді жеңілдететін саяси шешімдер. Жаһандану үдерістеріндегі Қазақстан.

Тақырып 9. Адамзаттың ғаламдық проблемалары және тұрақты даму мақсаттары

Адамзаттың ғаламдық (жаһандық) проблемаларының түрлері. Атқарылып жатқан іс-шаралар және оларды шешу жолдары. Қарусыздану және Жер шарында бейбітшіліктің сақталуы. Қырғи-қабақ соғыс және әлем картасындағы ыстық нүктелер. Экология және орнықты даму мен басқа да (энергетика және шикізат, дүниежүзілік мұхит пен ғарышты бейбіт мақсатта пайдалану, азық-түлік және т.б. проблемалар) мәселелер. Дамушы елдердің артта қалуын жою және демографиялық проблемалар. Діни және ұлтаралық қатынастар шиеленіскен аймақтар, босқындар мәселесі. Тұрақты даму және оның мақсаттары.

Тақырып 10. Адамзаттың ғаламдық проблемалары: экологиялық және отын-энергетикалық проблемалар

Қоршаған ортаны қорғау және биосфераның тазалығын сақтау. Биосфераның құрауыштары: атмосфера, гидросфера, педосфераның ластануы және оларды қорғау шаралары. Табиғатты ұтымсыз пайдалану және антропогендік іс-әрекеттер. Техногендік апаттар және экологиялық жүйенің нашарлауы. Отын-энергетикалық проблемалар. Көмірсутекті шикізат қорларының шектеулігі.

Атом энергиясын және сарқылмайтын дәстүрлі емес энергия көздерін пайдалану. Энергияны үнемдеуші технология және оның тиімді жаңа түрлерін іздестіру.

Тақырып 11. Адамзаттың ғаламдық проблемалары: азық-түлік пен шикізат, дүниежүзілік мұхит байлығын және ғарышты игеру

Дүниежүзілік азық-түлік проблемасы. Ғаламдық азық-түлік бағдарламасы. Жасыл революция. Тамақ құрамының сапасы және энергетикалық қоректілігі. Азық-түлік қауіпсіздігі. Шикізаттық проблема, минералдық ресурстардың шектеулігі және сарқылу мүмкіндігі. Шикізат қорын үнемдеу, оларды басқа түрлерімен алмастыру және үнемдеуші технологияларды жетілдіру мәселелері. Ғарышты бейбіт жолмен зерттеу. Мұхитты пайдалану және адамзаттың оны игеру проблемалары: минералдық-ресурстық, биоресурстық, отын-энергетикалық, көліктік, рекреациялық, экологиялық, ғылыми-танымдық, т.б. бағыттары.

Тақырып 12. Дүние жүзілік шаруашылықтың қалыптасуы мен дамуы

Дүниежүзілік шаруашылықтың қалыптасып дамуы және оның салалық құрамы. Дүниежүзілік шаруашылық және геоэкономикалық кеңістік жүйесі. Дүниежүзі шаруашылығының даму кезеңдері (индустриялануға дейінгі кезең, индустриялану кезеңі, қазіргі кезең, яғни постиндустриялық). Қазіргі заманғы дүниежүзілік шаруашылық. Дүниежүзілік шаруашылықтың ерекшелігі. Халықаралық еңбек бөлінісі. Халықаралық сауда. Интеграциялық бірлестіктер. Салалық интеграция. Сыртқы сауда саясаты. Экономикалық интеграцияның түрлері және оның мәні. Халықаралық валюта-қаржы жүйесі. Ғылыми-техникалық революция (ҒТР) және оның дүниежүзілік шаруашылыққа ықпал әсері. Арнайы экономикалық аймақтар. Дүниежүзіндегі технополистер мен технопарктер.

Тақырып 13. Дүниежүзінің өнеркәсіп географиясы

Өнеркәсіп құрылымы және оның орналасу заңдылықтары. Дүниежүзілік өндіруші және өңдеуші өнеркәсіптің негізгі салалары. Отын (мұнай, газ, көмір, т.б.) өнеркәсібі мен энергетика (ЖЭС, СЭС, АЭС, т.б.) кешені және қуат көздерін тасымалдау. Қара металлургия және толық циклді металлургия өнеркәсібі. Түсті металлургия өнеркәсібі және оның басты салалары. Машина жасау өнеркәсібінің географиясы. Машина жасау кешенінің салалары. Құрылыс индустриясы және орман-ағаш өнеркәсібі. Химия өнеркәсіп кешені, минералдық (азот, фосфор, калий, т.б.) тыңайтқыштар өндіру. Агроөнеркәсіп кешені (тамақ өнеркәсібі және жеңіл өнеркәсіп). Өнеркәсіп – инновациялық сектор.

Тақырып 14. Дүниежүзінің ауыл шаруашылық географиясы

Дүниежүзілік шаруашылықтың аграрлық секторының орны мен маңызы, дүние жүзінің өсімдік және мал шаруашылығының салалық құрамы, аграрлық қарым-қатынастар. Дүниежүзілік ауыл шаруашылық жүйесі. Қазіргі дүниежүзілік ауыл шаруашылығын құрылымы, олардың аумақтық айырмашылықтары. Ауыл шаруашылығы - материалдық өндірістің негізгі саласы. Егін шаруашылығы: астық, бұршақ, көкөніс, бау-бақша, жеміс-жидек, майлы, цитрус, техникалық, т.б. дақылдар. Мүйізді ірі қара, жылқы, түйе, қой-ешкі, шошқа, балық, құс, марал, бал-омарта, жібек және т.б. мал шаруашылығының салалары. Агро-өнеркәсіптік кешен, ауыл шаруашылық салаларының жеңіл және тамақ өнеркәсіптерімен тығыз байланыстылығы.

Тақырып 15. Қызмет көрсету географиясы және оның салалары

Дүниежүзінің қызмет көрсету географиясының салалары - экономикалық және әлеуметтік география саласы ретінде. Сапалық және сандық көрсеткіштер. Қызмет көрсету саласы және оның әлеуметтік-экономикалық рөлі. Олардың қызмет ерекшеліктері. Халықаралық туризм. Жаһандану үдерісіндегі қызмет сапасын өзгерту, дамыған елдердегі қызмет көрсету саласының бүгінгі көзқарасы. Қазақстандағы қызмет көрсету саласы. Қызмет көрсету саласы, саясаты мен қызметтері географиясының аймақтық ерекшеліктері өзара байланысы.

Тақырып 16. Дүниежүзілік көлік және байланыс. Халықаралық экономикалық байланыстар (ХЭБ)

Көлік географиясы. Құбыр жолдары. Теңіз көлігі. Әуе көлігі. Байланыс географиясы. Халықаралық экономикалық байланыстардың түрлері. ХЭБ-тың формалары. Өндірістің және ғылыми-техникалық жұмыстардың халықаралық мамандануы. Ғылыми-техникалық нәтижелермен алмасу. Халықаралық өндіріс кооперациясы. Халықаралық сауда. Ақпараттық, валюталық-қаржылық және кредиттік байланыстар. Капитал мен жұмыс күші мен білімнің қозғалысы. Халықаралық экономикалық ұйымдардың қызметі, жаһандық мәселелерді шешудегі экономикалық ынтымақтастық. Халықаралық несие нарығы. Халықаралық инвестиция нарығы. Халықаралық туризм. Экономикалық ынтымақтастық.

Тақырып 17. Қазақстан өнеркәсібі. Отын-энергетика кешені

Шаруашылық түрлеріне сипаттама беру, Жоспарлы, нарықтық және аралас экономика. Кәсіпорындар және мекемелер. Нарықтық экономикаға байланысты пайда болған: акционерлік қоғам, бірлескен кәсіпорындар,

жауапкершілігі шектеулі серіктестік, өндірістік және өндірістік емес салалар. Ел экономикасының негізін қалыптастырудағы шаруашылық түрлері, өндіруші және өңдеуші кәсіпорындар. Мұнай, газ, көмір және энергетика салалары. Минералды шикізат қорының орналасу географиясы, өндіретін және өңдейтін аудандары, өндіру көлемі, дүние жүзілік нарыққа ықпалы, өндіру барысындағы қоршаған ортаға әсері. Минералды отын ресурстары құнының тұрақсыздығы. Электр қуатына деген сұраныс. Негізгі өндіруші аудандары және энергияны алу көздері. Қоршаған ортамен байланысы. Баламалы қуат көздері, оны дамытудың болашағы. Бұл саланы дамытудағы шетелдік компаниялар және инвестиция.

Тақырып 18. Қазақстанның металлургия және машина жасау өнеркәсібі

Дәстүрлі және конструкциялық материалдар. Металлургиялық кешен. Құрамы мен ерекшеліктері. Қара металлургияның негізгі шикізаттары және кен орындары. Кен байыту комбинаттары, толық циклды металлургия кешені, қайта балқыту зауыттары. Түсті металлургия және оның түрлері. Басты өндіретін аудандары мен өңдеу кәсіпорындары. Түсті металдардың орналасу географиясы. Ауыр және жеңіл түсті металдар. Бағалы және сирек кездесетін металдар. Металургия және қоршаған орта. Қазақстандағы машина жасау саласының қалыптасуы және қазіргі даму барысы. Қазақстанның машина жасау өнеркәсібінің салалары мен шаруашылық маңызы. Машина жасау өнеркәсібін дамытудың негізгі түйінді мәселелері. Машина жасаудағы мамандану мен кооперативтену. Орналасу факторы мен географиясы. Кешеннің басқа салалармен байланысы. Ауыр және жеңіл машина жасау орталықтары мен өнімдері. Бұл салаларды дамытудағы шетелдік компаниялар және инвестиция. Машина жасау кластері.

Тақырып 19. Қазақстанның агроөнеркәсіп және көлік кешені

Агроөнеркәсіптің құрамы мен маңызы. Ауыл шаруашылығы, тамақ және жеңіл өнеркәсіптер. Жер ресурсы. Ауыл шаруашылық жерлері. Өсімдік шаруашылығы. Дәнді дақыл және техникалық дақылдар. Жеке меншік және ұжымдық шаруашылықтар. Жылыжайлық шаруашылық. Мал шаруашылығының түрлері, шаруашылықтың орналасу ерекшелігі, шаруашылықтың табиғи ортаға байланысты дамуы. Тамақ және жеңіл өнеркәсібінің түрлері. Шикізат базалары. Орналасу факторы. Ауыл шаруашылығы шикізаттарын өңдейтін тамақ және жеңіл өнеркәсіп салалары. Аумақтық-өндірістік байланыстар. Көлік кешенінің негізгі міндеті, көліктің түрлері қалыптасу тарихы және қазіргі даму барысы. Жүк және жолаушы тасымалдаудағы басым көлік түрлері. Темір жолдар, автомобиль жолдары, құбыр жолдары және теңіз-өзен жолдары. Әуе компаниялары (сыртқы және ішкі әуе жолдары). Тәуелсіздік жылдары салынған көлік жолдары және болашағы. Экономикалық тиімділігі. Байланыс түрлері, негізгі операторлары.

Тақырып 20. Дүние жүзі елдерінің типологиясы және топтастыру

Дүниежүзі елдерінің көптүрлілігі және әртүрлі мемлекеттік топтар. Экономикалық дамыған елдер тобы: «үлкен жетілік», «кіші капиталистік елдер» және «қоныс аударушы капитал елдері» топшалары, олардың айырмашылықтары. Постиндустриалды мен жаңа индустриалды және «үлкен жиырмалық» елдерінің әлемдік саясат пен экономикадағы орны. БРИКС және дамушы елдердің даму ерекшеліктері, мешеу қалған елдер топшасының артта қалу себептері. Жоспарлы орталықтандырылған экономикадан нарықтық экономикаға көшуші елдер тобы, «Орталық Азия» геоаймағы және оның Еуразия кеңістігіндегі маңызы. Дүние жүзі елдерін топтастыру, оларды географиялық орнына қарай әрбір дүние бөліктері бойынша, сандық және сапалық белгілері арқылы топтастырып жіктеу, «Теңізге шығар жолы жоқ елдер» тобы және т.б.

Физикалық географиядан кешенді мемлекеттік емтихан сұрақтары:

1. Ғарыш әлемі. Күн жүйесі, оның құрамы мен құрылымы.
2. Жер – Күн жүйесіндегі планета және оның құрылысы.
3. Географиялық қабық және оның құрамдас бөліктері.
4. Климат және оны қалыптастырушы факторлар.
5. Ландшафт ілімі және ландшафт құрылымы.
6. Дүниежүзілік мұхит сулары, басты ерекшеліктері.
7. Мұхиттардың біріне физикалық географиялық сипаттама.
8. Дүниежүзінің табиғат ресурстары және оларды қорғау.
9. Қазақстанның геологиялық-тектоникалық құрылымы.
10. Қазақстанның климаты және ішкі сулары.
11. Қазақстанның топырақ-өсімдік жамылғысы.
12. ТМД аумағына физикалық-географиялық сипаттама.
13. Шетелдік Азияға физикалық географиялық сипаттама.
14. Шетелдік Еуропаға физикалық географиялық сипаттама.
15. Солтүстік Америкаға физикалық географиялық сипаттама.
16. Оңтүстік Америкаға физикалық географиялық сипаттама.
17. Африканың физикалық географиялық сипаттамасы.
18. Аустралия мен Мұхиттық Аралдарға физ.географиялық сипаттама.
19. Антарктида материгінің физ.географиялық сипаттамасы.
20. Географиялық карталар, мазмұны мен түрлері.

**Әлеуметтік, экономикалық, саяси географиядан кешенді мемлекеттік
емтихан сұрақтары:**

1. Дүние жүзінің қазіргі саяси картасы.
2. Дүние жүзінің саяси картасы және оның қалыптасуы.
3. Саяси география және геосаясат. Геосаяси аймақтар.
4. Халықаралық және аймақтық ұйымдар.
5. Тұрғындар географиясы, әлем халқының құрылымы.
6. Қазақстанның халқы және еңбек ресурсы.
7. Географиялық еңбек бөлінісі және оған ГТР-дың ықпалы.
8. Жаһандану және аймақтану мәселелері.
9. Адамзаттың ғаламдық проблемалары және тұрақты даму мақсаттары.
10. Адамзаттың ғаламдық проблемалары: экологиялық және отын-энергетикалық проблемалар.
11. Адамзаттың ғаламдық проблемалары: азық-түлік пен шикізат, дүниежүзілік мұхит байлығын және ғарышты игеру.
12. Дүние жүзілік шаруашылықтың қалыптасуы мен дамуы.
13. Дүниежүзінің өнеркәсіп географиясы.
14. Дүниежүзінің ауыл шаруашылық географиясы.
15. Қызмет көрсету географиясы және оның салалары.
16. Дүниежүзілік көлік және байланыс. Халықаралық экономикалық байланыстар.
17. Қазақстан өнеркәсібі. Отын-энергетика кешені.
18. Қазақстанның металлургия және машина жасау өнеркәсібі.
19. Қазақстанның агроөнеркәсіп және көлік кешені.
20. Дүние жүзі елдерінің типологиясы және топтастыр.

ОБЩЕЕ ЗЕМЛЕВЕДЕНИЕ

1. Солнечная радиация. Изменение солнечной радиации в атмосфере. Суммарная радиация и ее распределение по Земле
2. Воды суши. Подземные воды и их характеристика.
3. Планета Земля. Фигура и размеры Земли их географическое значение.
4. Вода в атмосфере. Абсолютная и относительная влажность
5. Воды суши. Озера. Генетические типы озер.
6. Движение Земли и ее следствие. Кориолисово ускорение.
7. Вода в атмосфере. Облака, условия их образования, генетические типы. Международная классификация облаков
8. Литосфера - составная часть географической оболочки. Понятие о рельефе Земли.
9. Время. Часовые пояса. Мировое и декретное время.
10. Общая циркуляция атмосферы. Циклоны и антициклоны.
11. Состав и строение атмосферы. Атмосфера, как экологическая среда.
12. Атмосферное давление. Ветер. Постоянные, сезонные и суточные ветра.
13. Общие сведения о географической оболочке Земли. Географическая оболочка и природные процессы.
14. Характеристика климатических поясов и типов климата по Б.П.Алисову.
15. Мировой океан. Динамика океанских вод.
16. Солнце. Солнечная активность и ее влияние на процессы, происходящие в географической оболочке.

17. Атмосферные осадки. Закономерности распределения осадков на Земле.
18. Круговорот воды на Земле и его значение в географической оболочке.
19. Мировой океан. Части Мирового океана. Физико-химические свойства океанической воды.
20. Воды суши. Подземные воды и их характеристика.
21. Морфоструктура. Основные типы морфоструктуры: равнины и горы.
22. Магнитосфера Земли и ее значение. Географический и магнитный полюса.
23. Классификация суши по ведущему экзогенному рельефообразующему процессу. Флювиальный рельеф
24. Классификация суши по ведущему экзогенному рельефообразующему процессу. Эоловый рельеф.
25. Погода. Элементы погоды. Метеорологические приборы. Синоптические карты.

ФИЗИЧЕСКАЯ ГЕОГРАФИЯ МАТЕРИКОВ И ОКЕАНОВ

1. История тектонического развития Африки. Основные типы морфоструктуры низкой и высокой Африки.
2. Климат и внутренние воды Европы.
3. Анды Южной Америки: комплексная ф/г характеристика.
4. Основные черты орографии Северной Америки. Морфоструктурный и морфоскульптурный рельеф и закономерности их размещения.
5. Климат Евразии. Характеристика климатообразующих факторов. Климатическое районирование
6. Климат и внутренние воды Австралии.
7. Климат Северной Америки. Характеристика климатообразующих факторов. Климатическое районирование.
8. Антарктида. История открытия и освоение материка. Отличительные черты природы.
9. Почвенно-растительный покров и животный мир Африки. Закономерности размещения и видовой состав.
10. Основные черты орографии Евразии. Морфоструктурный и морфоскульптурный рельеф и закономерности его размещения.
11. Тихий океан: рельеф дна, свойства и динамика водных масс, климатические различия, биологические и минеральные ресурсы, экологические проблемы.
12. Почвенно-растительный покров и животный мир Южной Америки. Видовой состав и закономерности размещения.
13. Кордильеры Северной Америки. Отличительные черты природы и их характеристика.
14. Внутренние воды Южной Америки. Особенности стока, питания и водного режима
15. Основные черты орографии Африки. Морфоструктурный рельеф и закономерности его размещения.
16. Особенности географического положения Евразии
17. Особенности географического положения Северной Америки
18. Особенности географического положения Южной Америки
19. Климат Африки. Характеристика климатообразующих факторов. Климатическое районирование.
20. Особенности географического положения Африки
21. Внутренние воды Африки. Особенности распределения стока.
22. Фауна и флора Австралии. Причины высокого эндемизма и бедность видовой состава.

23. Природные зоны Северной Америки. Закономерности размещения и видовой состав.
24. Атлантический океан: рельеф дна, свойства и динамика водных масс, климат, биоресурсы и экологические проблемы.
25. Тихий океан: рельеф дна, свойства и динамика водных масс, климатические различия, биологические и минеральные ресурсы, экологические проблемы.

КАРТОГРАФИЯ С ОСНОВАМИ ТОПОГРАФИИ

1. Свойства и функции географических карт. Элементы географической карты.
2. Способы картографического изображения на тематических картах: качественный фон, значков, ареала, точечный, изолиний, локализованных диаграмм, картограмм, картодиаграмм, линейных знаков, знаков движения
3. Определение форм рельефа на топографической карте
4. Съёмка местности. Современные методы наземных съёмок
5. Углы направлений на топографической карте

ФИЗИЧЕСКАЯ ГЕОГРАФИЯ КАЗАХСТАНА

1. Физико-географическое положение Казахстана.
2. Основные черты тектонического строения Казахстана.
3. Месторождения полезных ископаемых и их связь с геологическим строением.
4. Общая характеристика рельефа Казахстана.
5. Основные факторы, определяющие климат Казахстана.
6. Роль географического положения в климатообразовании территории Казахстана
7. Атмосферная циркуляция по территории Казахстана.
8. Климатическое районирование Казахстана.
9. Особенности распределения внутренних вод Казахстана.
10. Озера Казахстана. Генезис и распределение на территории Республики
11. Современное оледенение гор Казахстана.
12. Закономерности распространения почв на территории Казахстана.
13. Закономерности размещения природных зон.
14. Физико-географическое районирование Казахстана.
15. Заповедники и национальные парки Казахстана.

Экономическая и социальная география мира

1. Предмет и объект исследования экономической и социальной географии мира, история ее становления.
2. Отраслевая структура мирового хозяйства, отраслевые структурные сдвиги и их факторы.
3. Основные показатели развития мирового хозяйства по странам (ВВП, ВНД, индекс человеческого развития).
4. Индекс развития человеческого потенциала. Группы стран по уровню человеческого развития.
5. Запасы природных ресурсов по регионам мира. Ресурсообеспеченность стран мира.
6. Топливно-промышленность мира: тенденции развития и размещения, география отрасли.
7. Электроэнергетика мира: тенденции развития и размещения, география отрасли.
8. Машиностроение мира: место в мировом хозяйстве, структура, классификация стран по уровню развития и диверсификации машиностроения, география отраслей.

9. Химическая промышленность мира: структура, особенности развития и размещения, география отраслей.
10. Сельское хозяйство мира: место в мировом хозяйстве, типы, АПК, особенности размещения сельского хозяйства, тенденции современного развития.
11. Животноводство мира: общая характеристика, география отрасли.
12. Растениеводство: общая характеристика, география отрасли.
13. Экономико-географическая характеристика Северной Америки.
14. Экономико-географическая характеристика зарубежной Азии.
15. Экономико-географическая характеристика зарубежной Европы.
16. Экономико-географическая характеристика Латинской Америки.
17. Экономико-географическая характеристика Африки.
18. Экономико-географическая характеристика Австралии и Океании.
19. Механическое движение населения: виды и причины миграций, особенности современных международных миграций. Влияние миграций на социально-экономические процессы.
20. Классификация/типология стран мира: понятие, критерии, разновидности классификации стран.

География населения мира

1. Предмет и задачи курса. Объект исследования, общие задачи географии населения.
2. География воспроизводства населения.
3. Демографическая политика в странах с различным типом воспроизводства.
4. Половозрастная структура и семейный состав.
5. Этнический состав населения.
6. Классификация народов мира. Этнические особенности народов.
7. Размещение населения, типы и форма расселения.
8. Факторы, определяющие характер расселения.
9. Расовый состав населения.
10. География больших, смешанных и переходных человеческих рас современного мира.
11. Трудовые ресурсы и их использование.
12. Количественная и качественная характеристика трудовых ресурсов.
13. Понятие «трудовые ресурсы», «экономически активное население».
14. Миграция населения. Виды и их характеристика.
15. Основные направления и характер межконтинентальных и межгосударственных миграций мира.
16. Социальные, экономические и географические аспекты урбанизации. Общие черты современной урбанизации.
17. Понятие «город». Типология и классификация городов. Роль городов в географическом разделении труда.
18. Современные проблемы урбанизации: экологические, социально-экономические проблемы крупных городов.
19. Этапы формирования сельских поселений. Типы сельских поселений по людности. Функции сельских поселений.
20. Факторы сельскохозяйственного расселения. Производственные типы расселения.
21. Проблемы сельских поселений в переходный период и их перспективы.
22. Современная демографическая ситуация в РК.
23. Рождаемость, смертность, продолжительность жизни.
24. Типы воспроизводства: простое-1 тип, расширенное-2 тип.
25. Наличие связи между этническим составом и специализацией хозяйства территории.

26. Региональные особенности в характере расселения населения.
27. Типы и форма расселения. Современное расселение по регионам мира.

Политическая география с основами геополитики

1. Территориально-политическая система как основной объект исследования политической географии. Сущность политической географии, ее положение в системе географических наук.
2. Основополагающие идеи геополитики Ф. Ратцеля.
3. Роль морских и континентальных держав в геополитике А.Т. Мэхэна.
4. Важнейшие изменения политической карты мира в особенности Европы, после Второй мировой войны.
5. Геополитика Р Челлена.
6. Современная политическая карта Африки.
7. Современная политическая карта и политико-географические проблемы Азии.
8. Политико-географическая оценка современных границ Российской Федерации.
9. Современная политическая карта Европы: новейшие изменения.
10. Японская школа геополитики. Основные представители и идеи.
11. Французская геополитическая школа: П.Видадь де ла Блаш и Ж. Ансель.
12. Н. Макиавелли и К. Клаузевиц. Итальянская школа геополитики.
13. Лимология. Понятие о государственной границе, их классификация.
14. Электоральная география как ветвь политической географии: сущность, научно-практическое значение.
15. Политическая география океана.
16. Современная политическая карта Северной и Южной Америки.
17. Политико-географические проблемы в отношениях между Россией и странами СНГ.
18. Россия и Китай (внешнеполитические угрозы для России со стороны Китая; активизация Китая на международной арене).
19. Модель «хартленд-римленд» Николаса Спикмена.
20. Геополитические взгляды Хэлфорда Маккиндера.